

LUBUSKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTEKÓW
Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Zielonej Górze
ul. Kopernika 1 65-063 Zielona Góra
tel. (68) 324 73 90, 324 74 11, fax (68) 325 37 45
e-mail sekretariat.zgora@lwkwz.pl www.lwkwz.zgora.pl

Zielona Góra, 08-10-2019

ZN.5142.42.2019[mKoz-2]

Gmina/Koźuchów
Rynek 1A
67-120 Koźuchów

DECYZJA

Na podstawie art. 36 ust. 1 p. 1 i 3 i 4, art. 91 ust. 4 p. 4, art. 89, art. 6 ust. 1 pkt. 1 lit. c, f i pkt. 2 lit. a, ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2018 r., poz. 2967, t. j.), stosownie do § 13 i 17 Rozporządzenia, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r., w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz. U. z 2018 r., poz. 1609, t. j.), oraz art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2018 r., poz. 2096, t. j.), po rozpatrzeniu wniosku Gminy Koźuchów reprezentowanej na mocy pełnomocnictwa przez Panią Annę Małachowicz, z dnia 5.08.2019 r. (wpłynęło dnia 8.08.2019 r., uzupełniono: 4.10.2019 r.)

Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków

udziela pozwolenia na prowadzenie robót budowlanych obejmujących wykonanie zabezpieczenia części północnego muru lapidarium, stanowiącego ścianę nieistniejącej obecnie kaplicy na dawnym cmentarzu ewangelickim pw. Św. Trójcy wpisanym do rejestru zabytków pod nr 3187, obecnie lapidarium rzeźby nagrobnej mieszczącym zabytki ruchome – płyty nagrobne wpisane do rejestru pod nr L-B-101/poz. 1-269, przy ul. 1 Maja w Koźuchowie, dz. 534 oraz 519, w następującym zakresie:

- wykonanie konstrukcji wsporczej muru w postaci przypór żelbetowych od strony zewnętrznej, fundamentowanych, z uformowanym spadkiem do zewnątrz,

Pomiędzy przyporami i murem należy wprowadzić izolację pionową, celem uniknięcia zawilgocenia cegieł, przy czym jej rodzaj należy przedstawić Lubuskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków celem akceptacji.

- przemurowanie korony muru,
- wykonanie wieńca żelbetowego na zwieńczeniu muru, z uformowanym spadkiem,
- zabezpieczenie zwieńczenia muru dachówką karpiówką, przy opracowaniu spadku na zewnątrz.

- przemurowanie silnie skorodowanych fragmentów lica oraz uzupełnienie ubytków cegieł,

Do przemurowań należy stosować materiał o tożsamy parametrach technicznych co historyczny, zarówno w kwestii zapraw, jak i cegieł.

- oczyszczenie muru z odspojonego tynku, wykonanie uzupełnień, otynkowanie tynkiem wapiennym, z zastosowaniem tynku renowacyjnego w dolnych partiach muru,

Fakturę tynku oraz sposób jego opracowania należy uzgodnić z Lubuskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, w oparciu o wyniki badań konserwatorskich.

Przystąpienie do prac warunkuje się przeprowadzenie badań konserwatorskich, zgodnie z obowiązującym pozwoleniem, z dnia 27.11.2018 r. znak: ZN.5142.50.2018[mKoz-4].

Prace należy prowadzić pod nadzorem dyplomowanego konserwatora dzieł sztuki, przy czym imię, nazwisko, adres oraz dokumenty potwierdzające posiadane doświadczenie osoby sprawującej nadzór konserwatorski nad inwestycją.

Należy zabezpieczyć kamienne płyty nagrobne na czas prowadzenia robót budowlanych w lapidarium, przy czym skuteczny sposób ich zabezpieczenia należy uzgodnić z Lubuskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Demontaż płyt nagrobnych wpisanych do rejestru pod nr L-B-101/poz. 1-269, które kolidują z planowanymi robotami budowlanymi należy prowadzić przez konserwatora dzieł sztuki, o specjalności w zakresie rzeźby kamiennej. Sposób demontażu wraz ze wskazaniem konkretnych obiektów oraz miejsca ich złożenia, należy uzgodnić z Lubuskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków, a z prac należy wykonać dokumentację ukazującą stan zachowania lica i odwrocia i przekazać ją Lubuskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków.

Prace zrealizowane zostaną zgodnie z projektem budowlanym autorstwa A. Małachowicz, M. Małachowicza, T. Gołębiewskiego, A. Mazij z lipca 2019 r.

Termin ważności pozwolenia: 31.12.2023 r.

Niniejsze pozwolenie, stosownie do § 13 ust. 2 wyżej cyt rozporządzenia, wydaje się pod warunkiem spełnienia przez inwestora następujących obowiązków:

- zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o terminie rozpoczęcia i zakończenia wskazanych w pozwoleniu prac,
- przekazania wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków nie później niż w terminie 14 dni przed dniem rozpoczęcia robót budowlanych, a w toku robót budowlanych na 14 dni przed dokonaniem zmiany osoby:
  - imienia, nazwiska i adresu osoby kierującej robotami przy zabytku albo wykonującej nadzór inwestorski,
  - dokumentów potwierdzających spełnianie przez tę osobę wymagań, o których mowa w art. 37c ustawy,

- oświadczenia osoby, o przyjęciu przez tę osobę obowiązku kierowania robotami budowlanymi albo wykonywania nadzoru inwestorskiego,
- przekazania wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków nie później niż w terminie 14 dni przed dniem rozpoczęcia prac, a w toku prac na 14 dni przed dokonaniem zmiany osoby:
  - imienia, nazwiska i adresu osoby pełniącej nadzór konserwatorski nad inwestycją,
  - dokumentów potwierdzających spełnianie przez tę osobę wymagań, o których mowa w art. 37a ustawy,
- podczas prac ziemnych konieczne jest zapewnienie **badan archeologicznych**, których zakres i rodzaj należy uzgodnić z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Zgodnie z treścią art. 36 ust. 1 p. 5 ustawy o ochronie zabytków na badania archeologiczne należy uzyskać pozwolenie wojewódzkiego konserwatora zabytków.
- zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o terminie podjęcia określonych czynności związanych z wydanym pozwoleniem, przynajmniej 3 dni przed dniem rozpoczęcia tych czynności;
- niezwłocznego zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o zagrożeniach lub nowych okolicznościach ujawnionych w trakcie prowadzenia robót budowlanych.
- dokonania odbioru końcowego zrealizowanych prac z udziałem przedstawiciela Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

u z a s a d n i e

W dniu 8.08.2019 r. Gmina Koźuchów reprezentowana na mocy pełnomocnictwa przez Panią Annę Małachowicz wystąpiła do Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w sprawie wydania pozwolenia na prowadzenie na prowadzenie robót budowlanych obejmujących wykonanie zabezpieczenia części północnego muru lapidarium, stanowiącego ścianę nieistniejącej obecnie kaplicy na dawnym cmentarzu ewangelickim pw. Św. Trójcy wpisanym do rejestru zabytków pod nr 3187, obecnie lapidarium rzeźby nagrobnej, przy ul. 1 Maja, dz. 534, w Koźuchowie mieszczącym zabytki ruchome – płyty nagrobne wpisane do rejestru pod nr L-B-101/poz. 1-269.

Cmentarz poewangelicki, obecnie lapidarium rzeźby nagrobnej przy ul. 1 Maja, dz. 534, w Koźuchowie, wpisany do rejestru zabytków pod nr 3187, mieszczące zabytki ruchome – płyty nagrobne wpisane do rejestru pod nr L – B – 101/poz. 1-269, podlega ochronie i opiece bez względu na stan zachowania, stosownie do art. 6 ust. 1 pkt. 1 lit. f i pkt. 2 lit. a ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Zgodnie z art. 36 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami prowadzenie robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru wymaga uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków w trybie decyzji administracyjnej.

Dawny cmentarz św. Trójcy w Koźuchowie został założony w 1634 r. W przeszłości stanowił główną nekropolię miasta. Kompozycję cmentarną oparto na geometrycznym podziale, wyznaczonym przez aleje i boczne ścieżki. Kaplice grobowe powstały w XVII

i XVIII w. z fundacji zamożnych rodzin protestanckich. Powstała w XVII przy głównym wejściu na teren cmentarza kaplica grobowa, która została wzniesiona po utraceniu przez gminę ewangelicką możliwości korzystania z kościoła parafialnego, użytkowana była jako zbór. Od lat 70. XX w. dawny cmentarz pełni funkcję lapidarium i mieści niezwykle bogaty zbiór rzeźby nagrobnej. Kozuchowskie lapidarium jako komponowany układ zespołu obiektów sztuki sepulkralnej, datowanej głównie na XVII i XVIII w., przedstawia wyjątkowe wartości historyczne, artystyczne i naukowe.

Projekt budowlany autorstwa A. Małachowicz, M. Małachowicza i T. Gołębiewskiego pn. „Wykonanie zabezpieczenia zabytkowego muru lapidarium rzeźby nagrobnej przy ul. 1 Maja w Kozuchowie” z lipca 2017 r. przewiduje wykonanie zabezpieczenia części północnego muru lapidarium, stanowiącego ścianę nieistniejącej obecnie kaplicy na dawnym cmentarzu. Z uwagi na silne wychylenie muru w stronę przyległego chodnika i ustalony stan awaryjny muru przewidziano wykonanie przypór od strony zewnętrznej oraz spięcie korony muru wieńcem. Jak ustalono, zawarte w projekcie rozwiązania umożliwią poprawę stanu zachowania muru, jak również pozwolą na zachowanie murów XVII-wiecznej kaplicy cmentarnej. W dniu 27.11.2018 r. Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków wydał decyzję znak: ZN.5142.50.2018[mKoz-4], zgodnie z którą udzielono pozwolenia na prowadzenie badań konserwatorskich i architektonicznych oraz robót budowlanych przy dawnym cmentarzu ewangelickim pw. Św. Trójcy, obejmujących kaplice i mury, z wyłączeniem części północnego muru lapidarium, stanowiącego ścianę nieistniejącej obecnie kaplicy. Zgodnie z zakresem tegoż pozwolenia, przed przystąpieniem do prac na terenie cmentarza, zostanie przeprowadzone rozpoznanie konserwatorskie i architektoniczne zabytkowej materii. W ww. pozwoleniu zawarto również przewidzianą w projekcie autorstwa A. Małachowicz, M. Małachowicza i T. Gołębiewskiego pn. „Wykonanie zabezpieczenia zabytkowego muru lapidarium rzeźby nagrobnej przy ul. 1 Maja w Kozuchowie” z sierpnia 2018 r., odbudowę ściany wschodniej kaplicy, która przewidziana zostanie z murem stanowiącym przedmiot niniejszej decyzji. Jednocześnie w treści decyzji wprowadzono warunki konieczne do spełnienia w trakcie realizacji inwestycji, dla zapewnienia prawidłowego przebiegu procesu konserwatorskiego związanego z przywróceniem obiektowi walorów i utrzymaniem jego wartości, zgodnie z zasadami ochrony zabytków. Wskazano również konieczność prowadzenia prac pod nadzorem dyplomowanego konserwatora dzieł sztuki, z uwagi na planowany zakres prac, oraz działania w bezpośredniej bliskości niezwykle cennych kamiennych płyt nagrobnych. Ponadto, przy wykonywaniu prac ziemnych, z uwagi na istniejące na tym terenie warstwy kulturowe należy zapewnić badania archeologiczne, na których prowadzenie należy uzyskać pozwolenie Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. W treści decyzji wskazano również konieczność wprowadzenia izolacji przeciwwilgociowej pomiędzy historycznym murem, a przyporami żelbetowymi, celem zabezpieczenia zabytkowej substancji przed korozją (zgodnie z zaleceniem z opinii dr inż. Lecha Engela). Do wprowadzenia warunków w decyzji upoważniają konserwatora zabytków m.in. przepisy wyżej cyt. Rozporządzenia, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r., a także zapisy art. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, który stanowi, że ochrona zabytków polega w szczególności na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytku.

Wobec powyższego na podstawie art. 36 ust. 1 p. 1, art. 89 p. 2, art. 91 ust. 4 p. 4, art. 7 p. 1, art. 6 ust. 1 p. 1 lit. c ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, oraz art. 104 ustawy z dnia 14.06.1960 roku Kodeks postępowania administracyjnego, orzeczono jak w sentencji niniejszej decyzji.

Informuję, że:

1. Wojewódzki Konserwator Zabytków, zgodnie z art. 47 ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, może wznowić postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia, a następnie zmienić je lub cofnąć, w drodze decyzji, jeżeli w trakcie wykonywania robót określonych w pozwoleniu wystąpiły nowe fakty i okoliczności, mogące doprowadzić do uszkodzenia lub zniszczenia zabytku.
2. pozwolenie może być cofnięte lub zmienione w razie ujawnienia, po jego wydaniu, nowych okoliczności, które mogą mieć wpływ na zakres prowadzenia wskazanych w pozwoleniu prac, robót, badań, innych działań, stosownie do § 13 wyżej cyt. rozporządzenia.
3. pozwolenie wojewódzkiego konserwatora zabytków nie zwalnia z obowiązku uzyskania przed przystąpieniem do prac objętym pozwoleniem zgód wymaganych przez przepisy odrębne, w szczególności ustawę z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks Cywilny (Dz. U. z 2018 r., poz. 1025 t.j.)
4. pisemne zawiadomienia i dane, o których mowa w § 13 ust. 1 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, w przypadku spraw załatwianych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Zielonej Górze, należy kierować: na adres Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Zielonej Górze podany w nagłówku niniejszej decyzji lub na adres poczty elektronicznej sekretariat.zgora@lwkwz.pl bądź faksem nr 68 325 37 45.

Od niniejszej decyzji służy stronom odwołanie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowe w Warszawie za moim pośrednictwem w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia.

W trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję. Decyzja staje się ostateczna i prawomocna z dniem doręczenia organowi administracji publicznej oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania. Decyzja podlega wykonaniu przed upływem terminu do wniesienia odwołania, jeżeli jest zgodna z zadaniem wszystkich stron lub jeżeli wszystkie strony zrzekły się prawa do wniesienia odwołania.

Zgodnie z art. 107d ustawy z dn. 23 lipca 2003 o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami: kto bez pozwolenia albo niezgodnie z zakresem lub warunkami określonymi w pozwoleniu wojewódzkiego konserwatora zabytków podejmuje działania o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1-5, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 500 000 zł.

LUBUSKI WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR ZABYTKÓW
Barbara Biełnis-Kopeć
dr Barbara Biełnis-Kopeć

Otrzymuje:

1. Strona na adres pełnomocnika:
  - A. Małachowicz, M. Małachowicz, Autorska Pracownia arch. Macieja Małachowicza, ul. Parafialna 16, 52-233 Wrocław, w zał. 1 egz. proj.
2. Zarząd Dróg Wojewódzkich w Zielonej Górze, al. Niepodległości 32, 65-042 Zielona Góra

Do wiadomości:

1. Powiatowy Konserwator Zabytków w Nowej Soli
aa (8400, 10600) opracowała: K. Idryjan, 4.10.2019 r.

Zwolniono z opłaty skarbowej na podstawie art. 7 p. 2, art. 7 p. 3, art. 7 p. 4 art. 7 p. 5 ustawy z dn. 16.11.2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2016, poz. 1827 ze zm)
st. inspektor ochrony zabytków Karolina Idryjan